

Preek over zondag 44

- Schildwolde, 5 juni 2016
- Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Thema: Waarom de wet? Vanwege het evangelie!

Votum en groet

Ps.146:1,3,8 [Wiekslag 5-8]

Gebed

Lezen: HC zondag 44

Ps.119:4

Rom.7:12-25

Ps.119:5

1 Joh.1:5-2:6

Ps.119:6

Verkondiging

Geloofsbelijdenis: Gz.179a

Gebed, afgesloten met

Gz.131:3,4,8,9

Collecte

Ld.437

Zegen

Waarom de wet? Vanwege het evangelie!

De wet helpt je om te

- **vechten**
- **groeien**
- **bidden**

Gemeente van Christus,

We hebben er meer dan een half jaar over gedaan. Om in de middagdiensten de tien geboden van de wet te bespreken. Jammer dat het zo lang geduurd heeft. Maar nu we bij het tiende gebod zijn, wil ik de algemene vraag aan de orde te stellen: Wat vind jij eigenlijk van Gods geboden? Welke plaats geef jij Gods wet? Hoe belangrijk vind je het om naar Gods wil te leven?

Ik stel deze vragen niet zomaar. Laat ik eerlijk zijn. Ik heb zorg over het leven naar Gods geboden. Ik vraag mij af welke plek Gods wet bij veel christenen heeft. Ik merk niet bij iedereen de bereidheid om zonden te zien en zich ervan te bekeren.

Ik vind dit een gevaarlijke uitspraak. Omdat sommigen misschien nu denken: ha, de dominee gaat zonden aanwijzen. Het gebrek aan zondagsheiliging en kerkbezoek, de vrije omgang met seks en relaties, het vloeken op school, het tekort aan eerbied en respect voor gezagsdragers. Dat zijn zorgpunten. Zeker. Hierbij zijn ze genoemd: kijk alsjeblieft goed in de spiegel van Gods wet. Want je speelt met je leven.

Mijn zorg is breder. Die heeft ook betrekking op de christenen, van wie het gedrag minder vraagtekens oproept. Houd jezelf niet buiten schot! Misschien is het voor jou belangrijk om eraan te ontdekken te worden, dat je wrok koestert, dat je de traditie idealiseert, dat je onvoldoende ruimte geeft aan je kinderen, of dat je te snel met je oordeel bent. Ook hier geldt: kijk alsjeblieft goed in de spiegel van de wet. Want je speelt met je leven.

Mijn zorg ligt nog dieper. Dat is het gevoel van verlegenheid dat veel christenen hebben als het gaat om de geboden van God. Verlegenheid, omdat het vaak niet zo gemakkelijk is om aan te geven wat Gods wil concreet is. En we dus denken dat God niets te zeggen heeft over onze keuzes. Verlegenheid, omdat we liever willen horen dat God ons liefheeft. En langs een ongemakkelijke boodschap tot bekering luisteren we gemakkelijk heen. Verlegenheid, omdat we beseffen dat we Gods wet niet kunnen houden. En er dus ook niet al te heftig ons best voor doen.

Ik ben bang dat we daarmee tekort doen aan God. Dat we uit de Bijbel selecteren wat ons past, of wat een ander zich zou moeten aantrekken. Maar dat er geen serieuze inspanning is tot een 'hartelijke gehoorzaamheid'. Om dat voor lastige woord maar eens te noemen. Daarop is Gods wet gericht. Hatens en liefhebben, lezen we in de Catechismus. Een ernstig voornemen. Begeren en zoeken, ons leven lang. Zonder ophouden ons inspannen en tegelijk bidden. Dat zijn intense werkwoorden. Ze raken ieder persoonlijk.

Zou het je kunnen helpen om de vraag te stellen: Waarom vindt God de prediking van de wet belangrijk? Waarom laat Hij zijn geboden steeds horen? Waarom roept Hij ons steeds weer op tot erkenning van zonden en tot bekering van verkeerde gewoonten? Ik merk dat zulke vragen, die beginnen bij God, mij en anderen helpen om echt te luisteren naar God. Ze motiveren om gehoor te geven aan zijn wil, om je in te zetten om naar zijn geboden te leven. Want God heeft met de wet – ook al kan die ontmaskerend en scherp zijn – jouw heil en jouw behoud op het oog.

**Waarom de wet? Vanwege het evangelie!
De wet helpt je om te vechten, te groeien en te bidden.**

De wet helpt je om te vechten.

Er gaat een verhaal uit een concentratiekamp in de tweede wereldoorlog. Het kamp werd te vol en daarom besloot de kampcommandant dat er 300 gevangenen moesten worden afgevoerd naar Auschwitz voor vernietiging. Maar hij besepte wel, dat hij dat zo niet aan de gevangenen kon presenteren. Met leugens haalde hij driehonderd mannen uit de lange rijen die op het appel stonden. Zij zouden naar een ander kamp gaan, waar de voorzieningen beter waren en meer te eten zou zijn. Iedere gevangene twijfelde voor zichzelf aan die beloften. Toch klampten ze zich vast aan de kleine hoop, dat de commandant misschien toch iets van de waarheid sprak. Gewillig lieten ze zich opstellen in de rij naar de treinwagons. Tot er een kleine jongen begon te schreeuwen: 'Jullie worden vergast! Ik heb het de commandant zelf horen zeggen.' Op die schreeuw veranderde de gewillige rij mensen in een panische en gevaarlijke groep. Ze zagen kans meerdere soldaten uit te schakelen. Een aantal kon zelfs ontkomen. Stel je voor dat de jongen dat niet had geroepen! Dan zouden ze zonder verzet hun dood ingewandeld zijn. Het bericht bracht strijd. Een strijd om te leven.

Gods wet is ook zo'n bericht. Een bericht dat strijd brengt. Een bericht dat de doffe berusting doorbreekt. Dat de dodelijke zelfgenoegzaamheid verscheurt. Dat de leugen ontmaskert. Want Gods wet laat de waarheid zien. Het verschil tussen goed en kwaad. Tussen recht en onrecht. Gods geboden houden ons een spiegel voor, waar we van schrikken. Wij worden ook zelf ontmaskert als zondaren. Maar het is een gezonde schrik. Het is de schrik die ons wakker schudt uit de slaap die naar de dood voert. De schrik die een wandelaar opzij doet springen voor een naderende vrachtauto. De alarmkreet die van een slapende man een alerte soldaat maakt. Een schrik waardoor we weer gaan ademen en gaan vechten voor het leven.

Stel je daarom bloot aan de scherpheid van Gods geboden. Scherm je niet af voor de wet. Verdedig je niet te snel. Zoek niet meteen excuses. Er wordt in de kerk vaak gezegd dat wij zondaren zijn. Het is waar. Maar als je het in zulke algemene termen blijft zeggen, dan is het te weinig. Want dan kom je niet verder dan te berusten in het feit dat je nu eenmaal gebrekkig bent en tekort schiet. En je legt je te gemakkelijk neer bij situaties of verhoudingen die niet goed zijn. Je accepteert je zwakke kanten en vecht er niet meer tegen. En je leven verliest spanning. Je worstelt niet meer met Gods wet. Op het laatst weet je niet meer wat zonde in je leven is. Alles wordt oppervlakkig. En de volgende stap is: je wordt zelfgenoegzaam. "Ik mag niet mopperen. Het lukt allemaal wel redelijk. Ik voel me wel aardig goed zo." Zo zakt de blijdschap om Jezus Christus. Zo verdwijnt de vrijheid. Het gebed verliest zijn warmte, het geloof zijn diepgang. Je verlangen om te groeien verdort. Je hebt je beeld van God aangepast aan het gemiddelde van je bestaan. Al levend ga je geestelijk dood.

Stel je bloot aan Gods geboden en de prediking die een confronterende spiegel voorhoudt. Moet Gods wet ons zó scherp gepredikt worden, vraag de Catechismus? Ja zó scherp moet het, luidt het antwoord. Zodat je wakker wordt geschud. Zodat je schrikt van je zonden. Zodat je weer gaat vechten, ook tegen je gemakzucht. Je gaat weer de handen uit de mouwen steken. Die scherpe prikkel zit er in de wet van God.

Juist het 10e gebod maakt dat duidelijk. 'Zet je zinnen niet op wat van je naaste is.' God

spreek je aan op je binnenkant. Waar doodslaan, stelen en echtbreken nog tot op zekere hoogte het gedrag betreffen, daar is het verbod op verkeerde begeerte duidelijk op je innerlijk gericht. God doet ook aanspraak op je gedachten en verlangens. Daarmee grijpt God diep. Een mens zit vol met egoïstische gedachten, agressieve gevoelens, jaloerse neigingen en verkeerde verlangens. Dat maken psychologen en psyhiaters ons wel duidelijk. Reclame doet niets anders dan die begeerten stimuleren. Op dat vat vol onrust, verdeeldheid en onreinheid, onze binnenkant legt God zijn hand. 'Ik vraag van jou, dat je alle zonden haat en alle gerechtigheid liefhebt.' De spiegel is inderdaad confronterend. God laat zijn licht schijnen in alle hoeken en gaten van je hart. Als je eerlijk durft kijken, ga je door de knieën.

Laat Gods wet staan. Laat prediking van Gods geboden binnenkomen. Juist als dat confronterend is. Als je dat serieus en eerlijk doet, schrik je. Maar het is een gezonde schrik. Als een spiegel die je aan het werk zet. Als een naald die je steekt, zodat je opspringt. Je ziet weer wat fout en wat goed is. Je ontdekt weer dat niet alles grijs is, maar dat ook zwart en wit bestaan. Je merkt weer hoe groot de kloof is tussen ideaal en werkelijkheid. Je leert weer de worsteling tussen het goede dat je wilt en het kwade dat je doet. De worsteling die voor Paulus uiteindelijk zo vruchtbaar blijkt, dat hij erdoor bij Christus komt. Het gevecht tegen de zonde is vechten voor je leven. De strijd om door de Heilige Geest te worden, wie je in Christus bent: een heilige en een rechtvaardige voor God. Waarom de wet? Vanwege het evangelie! Een christen bereikt zijn bestemming niet zonder het gevecht, dat door Gods wet wordt opgeroepen. De erkenning van zonden. Het besef: ook ik heb vergeving nodig om gered te worden. Je wordt naar Christus gedreven.

De wet helpt je om te groeien.

Een kunstenaar wil een levensecht beeld maken van een eekhoorn. Hij begint met twee dingen: een stuk ongevormde klei in zijn handen en een eekhoorn tijdelijk in een grote kooi. Hij kijkt nauwkeurig naar het beestje. Hij bestudeert de verhoudingen, de bewegingen en het karakter. Al observerend beginnen zijn handen te kneden. Eerst komt er een grove vorm in. Hij houdt zijn ogen gericht op het mooie diertje. Zijn vingers volgen zijn ogen. Kijken en kneden. Al fijner en mooier wordt het beeldje dat hij maakt. Steeds weer kijkt hij scherp en verandert hij wat. Zo groeit het kunstwerk tot het klaar is. Het beeldje past perfect bij dát diertje. Kijken en kneden. Niet op zijn gevoel. Maar op zijn origineel. Hij blijft kijken en kneden. Om zijn doel te bereiken.

Kijken en kneden. Om het doel te bereiken. Ook dat is de functie van de wet van God. Luisteren en corrigeren. Gods wet tekent ons de ideale mens. De mens, zoals God wil dat hij en zij leeft. De volmaakte mens. De mens die in liefde voor de Heer en in liefde voor zijn medemensen door het leven gaat. De wet leert ons de stijl van het Koninkrijk, de stijl van de Heer Jezus Christus. Kijkend naar dat origineel kneden wij aan ons leven. Al duidelijker wordt het waar we op gaan lijken: op God zelf. De wet vertelt wat God wil met je leven. Luisteren naar Gods wet boetsen wij aan ons leven. Om een beeld van God zijn.

De wet van God doet meer dan je ontdekken aan je zonden en je aanzetten tot de strijd. Door zijn wet werkt de Heer ook aan je ontwikkeling. Hij wijst je de richting. Gods geboden geven handvaten om je keuzes te maken. Zijn verboden zijn waarschuwingen. Zijn richtlijnen vormen de vangrails, die de goede weg uitzetten. Zo werkt de Heer aan je

nieuwe leven, aan je ontwikkeling, aan je groei. Je blijft in beweging.

Kijken en kneden. Je profielschets is duidelijk: het beeld van God. Zo werk je aan je doel. Wij leven in de dynamische tijd. De tijd tussen de bevrijding en de vrede. In de wereldoorlog werd de beslissende overwinning behaald in 1944 bij de invasie op Normandië. Maar hoe lang duurde het nog voor die vrijheid gerealiseerd was in heel Nederland! En hoe lang duurde het daarna niet voordat de schade van de oorlog was weggewerkt, en de vrede en de voorspoed ook in het leven weer terugkeerden. Nog steeds lopen mensen met lidtekens en pijn over die tijd rond. In zo'n tussentijd leven wij geestelijk ook. Tussen de bevrijding op Golgotha en de complete vrede. De wereld ligt nog in het donker. Op onze vrijheid pleegt de satan aanslagen. Versuft en verrast door de bevrijding in Christus zouden we niet weten hoe we in die vrijheid moeten leven. God geeft ons daarvoor zijn wet. Verblind door het licht van het evangelie, krijgen we de zonnebril van Gods wet aangereikt. Om de weg te zoeken. Mensen die uit zichzelf van God vervreemd zijn, en nog steeds lijden onder de aanvallen van de duivel weten niet zomaar wat het is om heilig, goed en in liefde te leven. Daarvoor heb je de wet: die leert je leven in het land van vrijheid, in het Koninkrijk waarvan de Heer Jezus de Koning is.

Zo blijft je leven in beweging. Zo blijft een christen in ontwikkeling. Je roest niet vast, maar blijft groeien. Gods wet houdt die groei aan de gang houdt. Met vallen en opstaan. Met horten en stoten. Beschadigde en gehandicapte mensen als wij zijn, lopen we niet zomaar de goede kant op en bereiken we niet simpel het einddoel. De wet schetst ons Gods wil. De profielschets voor een gelovige. Geen frusterend ideaal, maar een motiveerend einddoel. De wet houdt het verlangen levend. Het gebod tot liefde voor God en naaste blijft wenken en houdt de groei erin.

De Catechismus spreekt over een klein begin van gehoorzaamheid, dat bij de allerheiligsten te zien is. Bij de apostelen, de martelaren, bij de mensen die het dichtst bij de Heer leven. Een klein begin van het groot ideaal. Sommigen horen daarin een deprimerende afwijzing, alsof je toch nooit wat bereiken zult. Maar het is een belofte! De belofte dat je hier op aarde wel degelijk een begin kunt maken! Een begin van het leven naar Gods wil. Een start van het nieuwe leven, met een nieuwe levensstijl. Het is mogelijk. Op een klein begin zal een groot gevolg komen, zoals kleine plantjes op de akker de belofte dragen van een mooie oogsttijd.

Hier op aarde zoeken wij onze weg. Het is een leerproces. We worden aangespoord om in het spoor van de Geest te gaan. Op deze weg horen wij voortdurend de geboden van God. Geen blinde gehoorzaamheid. Maar hartelijke inzet. Om te groeien in het leven. Naar de goede en heilige wet van de Heer. Die maakt je duidelijk welke richting je op moet. Die wijst op de risico's die je tegen kunt komen. Die toont het perspectief. De Heer werkt aan je groei. Kijken en kneden. Wij boetsen aan ons leven, door Gods wet te overdenken. Zeker, we blijven hier nog ver verwijderd van de volmaaktheid. We laten onze zondige aard niet definitief achter ons. Maar we kunnen toenemen in kennis, toenemen in motivatie, toenemen in het nieuwe leven. Zo dient de wet het evangelie. Want er blijft beweging in je leven. Je zit niet vastgeroest en moet dat ook niet raken. Er is hoop en verwachting voor de gelovigen. Door de verkondiging van Gods wet. Een instrument in de handen van de Heilige Geest.

De wet helpt je om te bidden.

Wat vind jij van Gods geboden? Welke plaats geef jij Gods wet? Hoe belangrijk vind je het om naar Gods wil te leven? Ik heb de vraag omgedraaid. Ik denk dat het kan helpen als we de vraag stellen: Waarom vindt God de prediking van de wet belangrijk? Waarom laat Hij zijn geboden steeds horen? Om je aan het vechten te krijgen, omdat de wet een-confronterende spiegel is. Om je aan het groeien te krijgen, omdat de wet je je bedoeling voorhoudt. Het is Gods goede zorg voor ons, dat Hij zijn geboden steeds weer laat horen. De wet van zijn liefde. De woorden van een Vader die ons met eindeloos geduld leert lopen op de goede weg.

Maar ook deze goede wet loopt dood, als je denkt dat je het zelf moet doen. Steeds dreigt dat gevaar. Dat je ergens toch gedachte hebt dat jij het zo goed mogelijk moet doen. Om Gods goedkeuring te krijgen. Die volgorde is fundamenteel fout. Eerst ik en dan Hij? Bij het leven naar Gods wil is het Hij en ik samen. Hij die mij draagt, ik die mijn stappen zet. Ik die struikel, Hij die mij opvangt. Ik die vaak de verkeerde kant op wil, Hij die mijn voeten richt en de gang erin houdt. Dat Hij en ik samen, dat blijkt in het bidden. Gods wet leert je bidden. Door de wet wordt de kaarsen van het gebed aangestoken in je hart. Het gebod loopt uit op het gebed. Ik vind het prachtig hoe vloeiend de Catechismus de overgang maakt van de tien geboden naar de behandeling van het 'Onze Vader'.

De eerste kaars van het gebed is het verlangen naar Christus. Het tiende gebod gaat over verkeerde begeerten. Maar er bestaat ook een goede begeerte. Het verlangen naar Christus. Het verlangen naar vergeving van zonden en de gerechtigheid in Christus, zegt de catechismus. De wet drijft ons naar Christus toe, zoals de golven alles naar het strand drijven. Je komt door het gebod terecht bij Jezus. Met je erkenning: ik schiet tekort in het leven naar Gods wil. Ik erken mijn nederlagen in de strijd tegen de zonde. Wie zich heeft gespiegeld aan de wet, die kan er niet onderuit. Vergeving van de zonden heb je nodig. Elke keer weer. In Jezus Christus krijg je genade. Voor ieder die tot Hem vlucht.

En gerechtigheid geeft Christus. Het wonderlijke geschenk dat God je rechtvaardig verklaart en rechtvaardigheid leert. Gods wet roept om het evangelie van Jezus Christus. Hoe meer je luistert naar de geboden van God, hoe groter het verlangen wordt naar Jezus Christus en daar je vergeving en gerechtigheid te zoeken. De wet maakt ons niet tot depressieve mensen, die het nooit goed doen. De wet drijft de mensen naar Jezus Christus. Bij zijn kruis ontvangt een mens rust. Het gebed wint aan intensiteit. Je geloof verdiept zich en de kracht van Christus krijgt in je leven de ruimte. Dat is de eerste kaars van het gebed.

De tweede kaars van het gebed is het gebed om de Heilige Geest. Zonder ophouden. De prediking van de wet maakt ons evenmin tot opgejaagde, wettische mensen, die zelf hun heiligheid gaan bewerken. Onder onze volledige inzet is er de kracht en de leiding van de Heilige Geest. Die ons aanspoort en bemoedigt in het dienen van God. Die ons plezier en energie geeft voor het leven als kinderen van de Heer. Die ons gehoorzaam maakt, en inzicht geeft in de wil van God. Hij die uiteindelijk de wet in ons hart schrijft en het doen van Gods wet tot onze nieuwe natuur maakt. Dat gaat niet voor 100% lukken. Maar tot die tijd gaat onze inspanning om het doel te bereiken, vergezeld van het gebed om de genade van de Heilige Geest. Werken en bidden. Gehoorzamen en verwachten. De wet brengt mensen tot het gebed om de Heilige Geest. En die neemt op dat gebed de leiding

op zich. Zodat je de zonde gaat haten en de gerechtigheid leert liefhebben.

Waarom de wet? Vanwege het evangelie! Verlies Gods geboden niet uit het oog. En vooral niet uit je hart en uit je dagelijks leven. Met zijn wet spreekt God je aan. Het zet je leven op scherp. Het motiveert je om je in te zetten. Het brengt je tot het gebed. Het gebed om Jezus Christus en zijn vergeving. En het gebed om de Heilige Geest en zijn leiding. Laat Gods geboden binnenkomen. Laat ze pijn doen. Laat ze je prikkelen. Laat ze naar Jezus Christus brengen. Want in Hem ligt je leven.

Amen